

Nəsr guşəsi

Uilyam FOLKNER

Təkcə XX əsrin yox, bütün zamanların ən nəhəng söz ustalarından sayılan Uilyam Folkner (William Cuthbert Faulkner) 1897-ci ildə ABŞ-ın Missisipi ştatında dünyaya gəlib. 19 romanın, yüzlərlə hekayənin müəllifidir. Uzun müddət yaradıcılığı əsasən ədəbiyyat xiridarlarının diqqət mərkəzində olsa da, 1949-cu ildə Nobel mükafatına layiq görüldəndən sonra geniş oxucu kütləsi qazanıb. Dünya şöhrətli yazıçı 1962-ci ilin yayında atdan yıxılıb ağır zədə alandan bir neçə gün sonra vəfat edib. Təqdim etdiyimiz əsəri Folknerin ən yaxşı hekayələrindən sayılır.

O gün şər qarışanda

(hekayə)

İndi Ceffersonda hər şey dəyişib, daha bazar ertəsi həftənin o biri günlərindən heç nə ilə fərqlənir. Küçələrə asfalt döşənib, bir vaxt onları günəşin yandırıcı şüalarından qoruyan nəhəng, qollu-budaqlı ağcaqayın, qarağac, palıd ağaclarından əsər-olamət belə qalmayıb; telefon və elektrik şirkətləri ilbəlilə onları qırıb atıb, yerində bir də heç zaman yarpaqlamayacaq qısır, kölgəsiz dəmir dirəklər basdırıblar. Bizim indi şəhər camaşırxanamız var, hər bazar ertəsi səhər tezdən adamlar kirli paltarlarını küçəküküçə şəhəri dolayan xüsusi camaşırxana maşınlarına təhvil verir. İndi küçədə o yan-bu yana güllə kimi sütyən bu avtomobillərin gurultusunu, ətirpədicisi cirlitsini (elə bil adamın qulağının dibində ipək parça cırırlar) eşitdikcə hər şey sənsə yuxu kimi gəlir. Hotta köhnə adətə görə hələ də ağırlara paltar yuyan zənci qadınlar da indi kirli paltarları o maşınlara verirlər. On beş il bundan qabaq isə Ceffersonun sakit, tozlu, kölgəli küçələri hər bazar ertəsi səhər tezdən bağlanmış mələfəyə bükülmüş, pambıq tayası boyda iri paltar bağlaması aparən zənci qadınlarla dolu olardı; onlar bu ağır kirli paltar bağlamalarını zənci məhəlləsindəki daxmalarının önündə hazır dayanmış qara qazanlara qədər elə beləcə başlandı apar, yol boyu birçə dəfə də olsun əllərini o bağlamalara toxundurmazdılar.

Nensi də bağlamayı qaldırıb başına qoyar, sonra yay-qış başından çıxarmadığı qara həsir şlyapasını tərsinə çevirib bağlamının üstünə atardı. Onun uca boyu, uzunsov sart sifəti vardı, dişləri töküldüyündən ovurdları batmışdı. Biz Nensinin o boyda bağlamayı və o bağlamamın üstündəki şlyapanı bütün o yol boyu barmağını belə toxundurmadan başı üstündə necə düz və taraz apardığına tamaşa etmək üçün onun dalınca düşər, bəzən dalanın yarısına, bəzən də çəməniyin axırnacan ona göz qoyardığı; çünki o, xəndəyə düşüb çıxanda da, taxta hasarın barmaqları arasından sivişib keçəndə də nə başındakı bağlama, nə də onun üstündəki şlyapa sürüşüb düşərdi, düşmək nədi, heç ləngər də vurmazdı. Hasardan keçəndə Nensi əllərini və dizlərini yerə qoyub çömələr, taxta barmaqların arasından sivişər, o biri tərəfdə ayağa qalxıb yoluna davam edərdi, amma bu zaman başını dimdik tutar, ona görə də başındakı bağlamayı daş və ya hava şarı kimi tərplənməz saxlayardı.

Bəzən kirli paltarları zənci qadınların ərləri gəlib aparardılar, amma İsus heç vaxt Nensiyə kömək etməzdi, nə atam onu bizdən qovmamışdan əvvəl, nə də Dilsə xəstələndiyinə görə bizim mətbəx işlərimiz Nensiyə tapşırıldıqdan sonra.

O vaxtlar biz hər səhər Nensinin daxmasına qaçar, onu səhər yeməyi hazırlamaq üçün evimizə çağırardığı. Xəndəyə çatan kimi dayanardığı, çünki atam tapmışdı ki, İsusdan – üzündə biçaq yararı olan törəböz zəncidən uzaq olaq, ona görə də xəndəyin bu tərəfində dayanıb Nensinin daxmasını özü çıxanacan daşa basardığı. O, qapıya çıxıb o yan-bu yana boylanardı, aynında heç nə olmazdı.

– Nə olub? Niyə daşlayırsınız? – Nensi deyərdi. – Nədi, balaca şeytənlər, nə istəyirsiniz?

– Atam deyir, gəlib yemək hazırlasın, – Kəddi deyərdi. – Atam deyir, səhər yeməyinin vaxtından onsuz da yarım saat keçib, durmasın, tez gəlsin.

– Hmm, böyük iş olub, mən yemək-zad bişirən deyiləm, – Nensi deyərdi. – Qoymazsınız yatam?

– Vallah, sərxoşdur, – Ceyson deyərdi. – Atam deyir ki, sən həmişə sərxoş olursan. Yəni dömsən, Nensi?

– Onu kim dedi? Qoymazlar da bir doyunca yuxunu alasan, mən siza yemək-zad bişirən deyiləm.

Sonra biz onun daxmasına bir-iki daş da atıb, evə qayıdardığı. Nəhayət, Nensi gəlib çıxanda dərəcə xeyli gecikmiş olardım. Nensi ikinci dəfə həbsxanaya düşdüüyü güncən elə bilirdik ki, bunun hamısı viskiəndir. Həmin gün Nensi küçədə bank kassiri və baptist kilsəsinin keşişi mister Stovellə rastlaşanda onun yaxasından əl çəkməmişdi: “Mənim haqqımı nə vaxt verəcəksiniz, cənab? Üç dəfə olmusunuz, bir sent də verməmişsiniz”. Mister Stovell onu yumruqla vurub yerə sərəcə də, Nensi səsinə kəsməmişdi: “Haqqımı verin, cənab! Üç dəfədir...” Mister Stovell bu zaman özünü saxlaya bilməyib, onun ağır-burnunu təpikləmişdi. Şerif mister Stovellin qolundan tutub konara dartanda isə yerə sərili qalan Nensi qəhqəhə çəkirmiş. Hotta başını döndərüb qırılmış dişlərini, ağzının qanını yerə tūpürəndən sonra da dediyindən dönməmişdi: “Üç dəfə olub, bir sent də verməyib”.

Nensi dişlərini elə orda itirmişdi, həmin gün hamı Nensi ilə mister Stovelldən danışırdı. O axşam həbsxananın yanında keçənlər Nensini pəncərənin barmaqlıqlarından asılaraq bütün gecəni səhərə kimi qışqıra-qışqıra oxuyan görmüşdü. Bəziləri həttə həbsxana hasarının önündə ayaq saxlayıb ona və onu susdurmağa çalışan nəzarətçinin dediklərinə qulaq asmışdı. Yalnız sübhə yaxın Nensinin səsi kəsilib. Elə bu vaxt içəridən tiqiltli və cırımaq səsi eşidən gözətçi tolosik yuxarı qalxıb, içəri girəndə Nensinin özünü damir barmaqlıqlardan asdığını görüb. Sonralar həmin nəzarətçi deyərmiş ki, bu, viskinin yox, kokainin təsirindən ola bilər, çünki zənci kokaini iyələsə, heç vaxt intihar etmək fikrinə düşməz, axı zənci yalnız kokaini iyələyəndən sonra zənci olduğunu unutur.

Nəzarətçi Nensinin böyuzünü ilgəkəndən çıxarmış, onu həşa götürəndən sonra isə qaçqı ilə möhkəmcə döymüşdü. Nensi özünü paltarları ilə asıbmış. Hər şey düşündüyü kimi olacaqmış, amma həbsxanaya düşəndə birca donu olduğundan əllərini bağlamağa heç nə tapmayıb, ona görə də boğulanda istər-istəməz əlləri ilə pəncərənin altından yapışıb. Elə həmin anda nəzarətçi səssiz yuxarı qaçmış və Nensini çıl-çılpaq halda pəncərədən asılan görmüşdü. Nəzarətçinin söylədiyinə görə, hələ o vaxt Nensinin çılpaq qamı balaca şar kimi azca ırlı çıxmışdı.

Dilsi xəstələnilib öz daxmasından bayıra çıxma bilmədiyi vaxtlar bizim yemək-içməyimizi Nensi hazırlayırdı. Bir gün gördük ki, onun önlüyünün altı bərk dombalib, onda hələ atam İsusla bizə gəlməyi qadağan eləmişdi. O da bizdəydi, plitənin yanında oturmuşdu, qara sifətindəki bıçaq yeri üzünə yapışmış kirşi qırıqına oxşayırdı. Birdən o dedi ki, Nensi donunun altında qarpız gizlədib.

– Sənə nə? Sənin ki, tağından deyil, – Nensi dedi.

– Tağ nədir? – Kəddi soruşdu.

– Mənim tağımdan olsaydı, onu dibindən kəsərdim, – İsus dedi.

– Heç utanmırsan? – Nensi dedi. – Körpə uşaqların yanında da belə söz danışırlar? İstəyirsən ki, mister Censon gəlib sənin burda, uşaqların yanında bu cür yavaş-yavaş danışdığını görsün?

– O nə deyir ki? – Kəddi soruşdu. – Tağ nədir?

– Ağ adamın mətbəxində görünmək mənə qadağandır, – İsus dedi, – amma o mənim mətbəximdə istədiyini eləyir. Həttə evimdə də giro bilər, mən bunu ona qadağan edə bilmərəm, ona görə ki, o gələndə bu ev mənimki olmur. Mən onu qova bilmərəm, amma o da məni qova bilməz. Qova bilməz.

Dilsi hələ də xəstə yadırdı. Atam İsusla bizə gəlməyi qadağan eləmişdi. Dilsi hələ də xəstəydi. Onun xəstəliyi yaman uzandı. Axşam yeməyindən sonra bir yerə yığılmışdıq.

– Noldu, görəsən, Nensi mətbəxə işini qurtarmayıb? – Anam dedi. – Məncə, o gərək çoxdan qurtarmış olaydı.

– İndi Kventin mətbəxə düşüb öyrənər, – atam dedi. – Kventin, düş gör Nensi orda neyləyir. Qurtarıbsa, deyənlə gətsin.

Mətbəxə düşdüm. Nensi işini qurtarmışdı. Qablar yuyulub yerinə yığılmış, plitə söndürülmüşdü. Nensi sönmüş plitənin önündə stul qoyub oturmuşdu. O mənə baxdı.

– Anam deyir ki, nə oldu, qurtarmadı? – Dedim.

– Ha, – Nensi dedi, – qurtarmışam. – Hələ də mənə baxırdı.

– Sənə nə olub? Nə olub, Nensi?

– Axı neyləyim ki, mən zənciyəm, – Nensi öz-özünü danışırdı, – bunda mənim günahkaram?

O, həsir şlyapa başında, soyuq plitənin önündə oturub gözlərini mənəndən çəkirdi. Geri qayıtdım, çünki plitə sönmüşdü, mətbəx soyunmuşdu, axı mən buram həmişə isti, qaynaşan və rahat bir yer kimi təsəvvür eləyirdim. İndi isə mətbəx adama yad gəlirdi: ocaq sönmüş, qab-qacaq yığıldırılmışdı, indən belə kiminsə yemək istəyəcəyinə isə güman yox idi.

– Qurtarıb? – Anam soruşdu.

– Ha, – dedim.

– Bas onda niyə çıxıb getmir?

– İşini qurtarıb, oturub orda.

– Gedim görüm, – atam dedi.

– Bəlkə İsus gözləyir ki, gəlib onu ötürsün, – Kəddi dedi.

– İsus başqa səhərə köçüb, – dedim. Bunu bizə Nensinin özü demişdi, bir gün yuxudan ayılanda görüb ki, İsus yanında yoxdu.

– Məni atıb getdi, – Nensi dedi. – Məncə, indi Memfisdədir, yəqin, polisən qorxusundan qaçıb.

– Sənin üçün daha yaxşı, – atam dedi. – Ümid edirəm, bir də o, buralara qayıtmaz.

– Ayy, Nensi qaranlıqdan qorxur, – Ceyson dedi.

– Sən də qorxursan, – Kəddi dedi.

– Qorxmuram.

– Ağciyər.

– Mən də qorxaq deyiləm.

– Kəndeyisi, bədsir, – anam Kəddiyə açıqlandı. Atam mətbəxdən qayıtdı.

– Gedim onu ötürüm, – dedi. – Qorxur, deyir ki, İsus gəlib.

– Öz gözləri ilə görüb? – Anam soruşdu.

– Yox. Zəncilər xəbər göndəriblər. Narahat olma, bu saat qayıdaram.

– Sən indi məni burda tək qoyub Nensini ötürəcəksən? – Anam hirslandı.

– Yəni o, bu qədər əziz olub?

– Dedim ki, bu saat qayıdaram, – atam təkrar dedi.

– O yava zənci bu həndəvərdə dolaşdıqı bir vaxtda körpə uşaqlar yiyətsiz qoyub hara gedirsən?

– Mən də gedirəm, – Kəddi dedi. – Ata, qoy mən də gedim.

– Onun uşaqlarla nə işi, – atam dedi, – onsuz da Allah onu uşaq sandan bədbəxt yaradıb.

– Mən də gedirəm, – Ceyson dedi.

– Ceyson! – Anam qışqırdı.

– Atamlayam, – bunu onun səsinin ahəngindən bilmək olurdu.

Anam elə danışırdı ki, elə bil atam hər gün ancaq onun xətrinə dəyməyə bəhanə axtarıb, hər dəfə də hökmə bəhanə tapırdı. Mən dimməcə dayanmışdım, çünki atam da, mən də yaxşı bilirdik ki, əgər səsimi çıxarsam,

anamin yadına düşəcəm və o məni buraxmayacaq. Buna görə heç atam da məna sən baxmırdı. Uşaqların ən böyüyü idim, mənim doqquz, Keddinin yeddi, Ceysonun isə beş yaşı vardı.

– Bədi, sən Allah, – atam dedi, – bu saat qayıdırıq.

Nensi şlyapasını başına qoymuşdu. Dalana çıtdıq.

– Bu neçə ildə İsusun məna bir pislisi dəyməyib, – Nensi dedi. – İki dol-ları olsa, birini məna verərdi. – Hər yan qaranlıq idi. – Bircə bu dalan qurtarsın, sonra özüm tələ də gedərəm.

Dalan hələ də qaranlıq idi.

– “Müqəddəs ruhlar” günü Ceyson bax burda qorxudan az qaldı özünü batıra, – Keddidi dedi.

– Yalan deyirsən, – Ceyson dedi.

– Reyçel xalaya necə, demisən? Bəlkə o, İsusu birtəhər yola gətirdi? – Atam Nensiyə dedi.

Reyçel xala qoca qarıydı. Nensinin qonşuluğunda, onun evinin arxa tərəfində uçqu-sökük bir daqmada tək-tonha oturuydu. Saçları ağappaq ağarmışdı. Heç yerdə işləmir, bütün günü qapıda otarub qəlyan çəkirdi. Deyirdilər, o, İsusun anasıdır. Arvad özü də bəzən bunu təsdiqləyir, bəzən də deyirdi ki, İsusun ona heç bir qohumluğu çatmır.

– Yox, yalan demirəm, – Keddidi dedi. – Sən Fronindən də, lap elə T.P.-dən də, lap elə ən qorxaq zəncidən də qorxaqsan.

– Yox, o heç kimin sözünü baxmaz, – Nensi atama dedi. – Deyir ki, guya mən onun qəlbindəki şeytani yuxudan oyatmışam, bu şeytani susdurmağın da ancaq bir yolu var.

– Di yaxşı, burununu sallama, – atam dedi. – O, bir daha buralara qayıtmaz, qorxma. Bir də ki, aqlarla az otur-dur.

– Aqlarla neyləsin? – Keddidi soruşdu. – Otur-dur nə olan şeydir?

– O heç yana gedib-ələməyib, – Nensi dedi, – hiss ələyirəm ki, burdardır, hardasa bax bu dalanın küncündə gizlənib bizi pusur. Hər sözüməzə qulaq asırd! Düzdür, mən onu öz gözlərimlə görməmişəm. Güman ki, indən belə məna onu ancaq bircə dəfə görmək qismət olacaq, özü də əlində bıçaq. O bıçağı iplə boynundan asıb kürəyində, köynəyinin altında gözdürür. Görəndə də heç nəyə təəccüblənməyəcəm.

– Mən qorxaq deyiləm, – Ceyson dedi.

– Bəd əməllərə məşğul olmasaydın, bu iş də başına gəlməzdi, – atam dedi. – Ancaq indi qorxma, yəqin, o, hardasa çox uzaqda, Sent-Luisdə-zaddadır. Bəlkə də ayrı arvadı var, sən heç yadına da düşmürsən.

– Yox, elə şey olmaz, – Nensi dedi, – yoxsa mən onları yerin dəşiyəndən də olsa axtarıb tapardım, yatdıqları yerdə kəsdirərdim başlarının üstünü, əvvəlcə İsusun o arvadı qucaqlayan qollarını, sonra başını kəsərdim, sonra da o qadının qarnını yırtıb...

– Ssss, – atam onun sözünü kəsdi.

– Nensi, kimin qarnını? – Keddidi soruşdu.

– Mən qorxub ələmirəm, – Ceyson öyündü. – Mən bu dalandan təkbaşına da keçərəm.

– Baah, – Keddidi dedi, – biz burda olmasaq, heç bir addım da ata bilməzdin.

II

Dilsə hələ də xəstə yatırdı və biz hələ də hər axşam Nensini evinə ötürür-dük. Bir anamın anam buna qəti etiraz elədi: “Nə vaxtanc belə gedəcək? Nə vaxtanc mənə bu boyda evdə tək qoyub o qorxaq zəncini ötürəcəksiniz?!”

Mətbəxdə Nensiyə həsir döşəkdə yer saldıq. Bir gecə qoribə səssə oyan-dıq. Bu nə zümzümə idi, nə hiçqırıq, özü də mətbəxdən gəlirdi. Anamın yataq otağında da işıq yarırdı. Atamın dəhlizə çıxdığını, oradan da pilləkənlə aşağı düşdüyünü aşkarca hiss elədik. Keddidi ilə mən də dəhlizə çıxdıq. Döşəmə yaman soyuq idi. Biz dəhlizdə dayanıb o səssə qulaq asdıqca soyuqdan ayağımızın birini götürüb birini qoyurduq. Bütün zəncilərin çıxardığı səslər kimi bu səs zümzüməyə oxşayırdı da, oxşamırdı da.

Birdən səs kəsildi. Atamın yenə də mətbəxə düşdüyünü eşidib, pilləkəna san gəldik. Sonra o səs təzədən eşidildi, bu dəfə lap pilləkəndən gəlirdi, amma çox zəif. Nensi pilləkənin tən ortasında divara söykənmiş halda oturub bizə baxırdı. Gözləri pişik gözləri kimi işim-işim işıldayırdı, elə bil yekə bir pişik divarın dibinə qısılıb bizi pusurdu. Onun yanına düşdük, səsinə kəsdi, atam əlində tapanca mətbəxdən qayıdanacan yanında qaldıq. Atam Nensini də özü ilə götürüb təzədən mətbəxə düşdü. Bir azdan onlar Nensinin döşəyini də götürüb geri qayıtdılar.

Nensiyə bizim otaqda yer saldıq. Anamın otağında işıq sönən kimi onun gözləri təzədən işlədi.

– Nensi, – Keddidi piçildədi, – Nensi, yatmamısən?

O da mızıldandı, “Ohh” dedi, ya “Yoxsa” dedi, başa düşə bilmədim. Elə bil bu sözü heç o demədi, hardansa başqa yerdən gəlirdi. Elə bil heç Nensinin özü də burda, bizim yanımızda uzanmamışdı, gözlərini isə, yəqin, ona görə gö-rürdüm ki, bayaq pilləkəndə o gözlərə çox diqqətlə baxmışdım – necə ki, günəşə uzun-uzadı baxandan sonra gözlərini yumsan da, onu yenə görürsən. “İsus, – Nensi piçildədi, – İsus”.

– İsus ordaydı? – Keddidi soruşdu. – Mətbəxə soxulmaq istəyirdi?

– İsus, – Nensi dedi, bax belə: İiisus. Onun səsi kibrit çöpü və ya şam kimi təcridən söndü.

– Nensi o biri İsusu çağırır, – mən dedim.

– Nensi, sən bizi görə bilirsən? – Keddidi piçildədi. – Sən də bizim gözlərimizi görə bilirsən?

– Zənciyəm, deməli, heç nəyəm, – Nensi dedi. – O bir Allah bilir bunu, Allah özü bilir.

– Axı o mətbəxdə sənənin gözünə nə görünüb? – Keddidi piçiltiyə soruşdu. – Axı kim ora soxulmaq istəyirdi?

– Allah özü bilir, – Nensi hələ də bu sözləri təkrar edir, gözləri hələ də o cür parıldıyırdı. – Allah özü bilir.

Dilsi sağaldı. Daha yeməyimizi özü bişirirdi.

– Gərək bir-iki gün də yataydın, – atam ona dedi.

– Nə üçün? – Birçə gün də gec gəlsəydim, burda daş üstə daş qalmazdı.

Çıxın, çıxın bayıra, qoyun bu mətbəxi səliqəyə salın.

Axşam yeməyini Dilsi hazırlayırdı. Həmin axşam şər qarışmamış Nensi mətbəxə gəldi.

– Hardan bilirən ki, o qayıdıb? – Dilsi soruşdu. – Öz gözünü görmüsən?

– İsus zəncidir, – Ceysən dedi.

– Görməsəm də hiss eləyirəm, – Nensi dedi. – Hiss eləyirəm ki, orda, xəndəkdə gizləniib.

– İndi, bu axşam? – Dilsi soruşdu. – Deyirsən indi o orda gizləniib?

– Dilsi də zəncidir, – Ceysən dedi.

– Götür bir şey ye, – Dilsi Nensiyə dedi.

– İştaham yoxdur.

– Amma mən zənci deyiləm, – Ceysən dedi.

– Heç olmasa qəhvə iç, – Dilsi ona qəhvə süzdü. – Hardan bilirən ki, indi o ordadı? Hardan bilirən ki, hökmən bu gecə...

– Bilirəm, – Nensi dedi, – ordadır, məni gözləyir. Bilirəm. O qədər vaxtı onunla bir yerdə havayı yaşamamışam ki? Bir daqiqə sonra neyləyəcəyini mən onun özündən qabaq bilirəm.

– Götür qəhvəni iç, – Dilsi dedi. – Nensi stəkani götürüb ağzına yaxınlaşdırdı, üfürdü. Onun ağız rezin kimi bir yerə yığıldı, büzüldü, dodaqları bozardı, elə bil dodaqlarının rəngini də stəkana üfürmüşdü.

– Amma mən zənci deyiləm, – Ceysən dedi. – Sən zəncisən, Nensi?

– Mən Allahın qəzəbinə gəlmiş kimsəsiz bir yetiməm. Tezliklə məni hardan gəlmişmə, ora da göndərəcəklər.

III

Qəhvəni içməyə başladı. Stəkani ikiöllü tutub qəhvəsini içə-içə yenidən inildədi. Elə bil o bu səsi stəkanın içinə üfürürdü, çünki tezliklə qəhvə daşub onun əllərini və paltarını buladı. Oturub bəzə baxırdı. Qollarını dizlərinə dirsək-ləyib, stəkani əlləri arasında bərk-bərk sıxaraq onun bulaşmış şüşəsindən bizo sarı baxa-baxa inildəyirdi.

– Nensiyə baxın, – Ceysən dedi, – daha o bizə yemək bişirməyəcək, çünki Dilsi sağalıb.

– Di kiri görək, – Dilsi dedi. Nensi əlində stəkan bizo baxa-baxa inildəyirdi, elə bil iki adamdı: bizi bizə baxır, biri isə inildəyirdi.

– Niyə qoymursan ki, mister Ceysən şerifə zəng vurub hər şeyi ona danışsın?

Nensi o daqiqə səsinə kəsdi. Qəhvə stəkani hələ də əlindəydi, onu qaldırıb içmək istəyəndə uzun qara əllərini əsməcə tutdu. Qəhvə yenə tökülüb üstünü buladı. Stəkani yerə qoydu. Ceysən ona baxırdı.

– Mən bunu içə bilmirəm, – Nensi dedi, – daha doğrusu, boğazımdan keçmir.

– Get bizə, – Dilsi dedi. – Fronni sənə yer salar, yatarsan. Özüm də indi gəlirəm.

– Elə bilirən o səndən qorxacaq? – Nensi dedi. – Yox, o, zəncilərdən qorxan deyil.

– Mən zənci deyiləm, – Ceysən dedi, – elə deyil, Dilsi?

– Elədir, – Dilsi dedi. O, üzünü Nensiyə tutmuşdu. – Məncə də elədir.

Bəs onda hara gedəcəksən?

Nensi bizə baxdı. Gözləri qərribə bir tələş içindəydi, sanki onların ömrü lap daralmışdı, sonra baxmağa, görməyə vaxt tapmayacaqdılar, amma özü tələsənə oxşamırdı. O, üçümüzdə də birdən baxmağa çalışırdı.

– Yadımdadır, bir gecə sizinlə bir yerdə yadıq, – dedi.

Sonra o, ertəsi gün yuxudan oyananda necə oynaqlaşdığımızı xatırladı. O günü atam yuxudan oyanıb bizi səhər yeməyinə çağırancan Nensinin yadıq həsir döşəyin üstünə çıxıb səssiz-səmirsiz xeyli oynaqlamışdıq.

– Gedin ananıza deyın qoyusun bu gecə sizinlə yatım, – Nensi dedi. – Mənə həsir döşək də lazım deyil. Yenə də çoxlu-çoxlu oynayarq.

Keddi anamdan xahiş elədi. Ceysən də onunla qalxdı.

– Olmaz, biz zənci ilə bir evdə yata bilmərik! – Anam dedi.

Ceysən ağlamağa başladı. Amma anam deyəndə ki, əgər kirməsən, bir də sənə konfet verməyəcəyəm, o daqiqə səsinə kəsdi. Sonra Ceysən dedi ki, Dilsi ona şokolad tortu bişirməsə, yenə də ağlayacaq. Atam da ordaydı.

– Niyə bir tədbir görmürsən? – Anam dedi. – Bəs o polislər nədən ötürüdü?

– Axı Nensi İsusdan niyə qorxur ki? – Keddi dedi. – Ana, sən də atamdan qorxursan?

– Polis neyləyə bilər? – Atam dedi. – Heç Nensi özü onu gözüylə görməyib, polis onu haradan tapacaq?

– Bəs onda niyə qorxur? – Anam dedi.

– Qorxur orda ola. Deyir ki, ürəyinə damıb, bu gecə o, hökmən orda olacaq.

– Bəs onda nə üçün vergi veririk? – Anam dedi. – Mən indi bu boya evdə tək-tənha oturub gözləməliyəm ki, görüm siz haçan bu zənci qadını evinə ötürüb qayıdacaqsınız?

– Sən nədən qorxursan, mən də əlimdə bıçaq xəndəkdə uzanıb səni pismuram ki! – Atam dedi.

– Dilsi mənə şokolad tortu bişirməsə, ağlayacam. – Ceysən dedi.

Anam bizi eşiyə qovdu. Atam isə Ceysənu hədələdi ki, Dilsi ona şokolad tortu bişirsə də, bişirməsə də, daxli yoxdur, bu daqiqə səsinə kəsməsə, döyüləcək. Mətbəxə düşdü.

– Atam deyir ki, getsin evə, qapını da daldan bağlasın, heç nə olmaz, qorxmasın. – Keddı dedi. – Nədən qorxmasın, Nensi? İsus sənə hirslənib?

Nensi qollarını dizlərinə dirəkləyib, qəhvə stəkanını qiçları arasında ikiəlli tutub oturmuşdu. Gözlərini stəkana zilləmişdi.

– Neyləmişən ki, İsusun sənə acığı tutub, Nensi? – Keddı dedi.

Stəkan onun əlindən düşdü, amma sınımadı, içindəki qəhvə yerə töküldü.

Nensi qumıldanmadı da, elə bil stəkan hələ də əllərinin arasındaydı. Yənə də inildəməyə başladı, amma bu dəfə sösi lap yavaş çıxdı. Zümrüməyə oxşayırdı da, oxşamırdı da. Biz ona baxırdıq.

– Bura bax, – Dilsı dedi, – di bəsdı zıqqıldadın, özünü ələ al. Gedim Verşi də götürüm gölüm, səni ötürək.

Dilsı getdi.

Biz yənə ona baxdıq: çiyinləri titrəyirdi, amma səsinı kəsmişdi. Dayanb gözlərimizi ondan çəkmişdik.

– Nensi, İsus sənə neyləmək istəyir? – Keddı soruşdu. – Axı onsuz da o burda yoxdur, başqa şəhərdədir.

Nensi dönüb bizə baxdı.

– Yadınızdadır, mən sizdə qalanda necə yaxşı oynayırdıq?

– Yox, mənim yadıma gəlmir, – Ceyson dedi.

– Sən orda yox idin ki, anamla yatmışdın, – Keddı dedi. – Sən yox idin orda.

– Gəlin bizə gedək, – Nensi dedi, – bizdə yaxşıca oynayırdıq.

– Anam qoymaz, – mən dedim, – çox gecdir.

– Ona bildirmərik, – Nensi dedi, – sabah deyərik. Heç nə eləməz.

– O bizi buraxmaz, – mən takrar elədim.

– İndi ona deməyəcəyik ki, – Nensi əl çəkəndi. – Xəlvətcə gedək.

– O bizə getməyin deməyib axı, – Keddı dedi.

– Soruşduq ki? – Mən dedim.

– Getsəniz, anama xəbərləyəcəm, – Ceyson dedi.

– Nə istəsəniz eləyərik, – Nensi dedi. – Atanız, ananız da bir söz deməz.

Gözümü açandan sizə uğurluq eləmişəm. Mənə görə heç nə deməzlər sizə.

– Mən getməkdən qorxmuram, – Keddı dedi, – bircə Ceyson qorxur. O bizi satacaq.

– Yox, mən heç kimə deməyəcəm, – Ceyson dedi.

– Deyəcəksən, – Keddı dedi, – hökmən deyəcəksən.

– Yox, deməyəcəm, – Ceyson dedi, – Mən qorxaq deyiləm.

– Ceyson bizə getməkdən qorxmur, – Nensi dedi, – eləmi, Ceyson?

– Ceyson bizi satacaq, – Keddı dedi.

Dalan qaranlıq idi. Bağın qapısına çatdıq.

– Mərc gəlləm ki, indi bu qapının daldından bir şey çıxsə, qorxudan Ceysonun bağıryanlar.

– Yarılmaz, – Ceyson dedi.

Çəmənləyə keçdik. Nensi ucadan danışdı.

– Niyə belə bərk danışsən, Nensi? – Keddı soruşdu.

– Kim, mən? – Nensi təəccübləndi. – Bunlara bir baxın, Kventin də, Keddı də, Ceyson da deyirlər ki, mən bərkdən danışram!

– Elə danışsən, elə bil biz burda beş nəfərik, – Keddı dedi. – Elə bil atam da burdadır.

– Kim, mən bərkdən danışsam, mister Ceyson? – Nensi dedi.

– Boy, Nensi Ceysona “mister” dedi, – Keddı təəccübləndi.

– Mən yox, uşaqlar bərkdən danışır, – Nensi dedi.

– Biz bərkdən danışmırıq, – Keddı etiraz elədi. – Aramızda bircə sən bərkdən danışsən, elə bil atam da...

– Sss, – Nensi dedi, – sss, mister Ceyson.

– Nensi yənə Ceysona miss...

– Kiri, – Nensi Keddini susdurdu. Bütün yol boyu – xəndəkdən adlayanda da, taxta hasarın barmaqlıqları arasından sivişiş keçəndə də, ta evə çatanacan o bərkdən danışdı.

Onun daxmasına çatdıq. Çox sürətlə gəlmişdik. Qapını açdı. Otaqdan lampa, Nensidən isə piltə iyi gəlirdi, sanki onlar iyilənmək üçün bir-birini gözləyirmiş. Nensi lampaya od vurdu, qapını örtüb arxadan cəftələdi. Və yalnız indi bizə baxa-baxa səsinı yavaşladı.

– Hə, indi neyləyəcəyik? – Keddı dedi.

– Neyləmək istəyirsiniz? – Nensi biddən soruşdu.

– Demədin oynayacağıq? – Keddı dedi.

Elə bil bu evə nəso olmuşdu, adam özünü birtəhər hiss eləyirdi. Yaman pis iy gəlirdi. Ceyson da bunu duymuşdu.

– Mən burda qalmaq istəmirəm, – dedi, – mən evə gedirəm.

– Gedirsən, get də, – Keddı dedi.

– Tək getmək istəmirəm axı, – Ceyson dedi.

– Hə, gəlin şənlonək, – Nensi dedi.

– Necə? – Keddı soruşdu.

O, qapının yanında dayanıb bizə baxırdı, amma elə bil gözlərinin nuru sönmüşdü, elə bil bu gözlər xarab olmuşdu, işləmirdi.

– Könlünüz nə istəyir? – O soruşdu.

– Nağıl, – Keddı dedi, – nağıl danışıq bilərsən?

– Bilərəm, – dedi.

– Onda danışıq, – Keddı dedi, – Hamımız dönüb onun üzünə baxdıq. – Deyəsən, sən heç nağıl da bilmirsən?

– Bilirəm, – Nensi dedi, – vallah bilirəm.

Gəlib ocağın yanında, stulda oturdum. Ocağın közü hələ sönməmişdi. Nensi üfürüb ocağı aşırdırdı, amma başa düşmədim niyə, axı içəri onsuz da isti idi. Ocaq alovlandı, Nensi bizə nağıl danışdırdı. Elə danışdırdı ki, elə bil onun bizə baxan gözləri, bu gözlərdəki baxışlar, onun nağıl danışan səsi özününkü deyildi. Elə bil o, hardasa başqa yerdə nəfəs alır, başqa yerdə gözləyirdi. Hardasa bu daxmadan konarda. Səsi burda, içəridə, başında iri paltar bağlamasını hasarın taxta barmaqlıqları arasından yüngülcə, hava şarı kını tərponməz adlanan Nensinin özü isə orda, bayırıdaydı.

– Şahzadə xanım quldurun gizləndiyi xəndəyə çatdı, ora düşəndə dedi: “Bircə bu xəndəyi keçsəydim...” Həmm, görün sonrası necəydi...

– Hansı xəndəyi? – Kəddi soruşdu. – Bizim bu xəndəyi deyirsən? Axı şahzadə xanım nə üçün xəndəyə düşür?

– Çünki evlərinə yol ancaq ordan idi, – Nensi idi, – oranı keçib evlərinə qatacaq, içəri girib qapını arxadan cəftələyəcəkdik.

– Bəs nə üçün evə getməliydi? – Kəddi soruşdu. – Niyə qapını daldan cəftələməliydi?

IV

Nensi biza baxdı. Daha danışmırdı, elə hey biza baxırdı. Ceyson onun qucağında oturmuşdu, gödək şalvarının balaqları yuxarı dartılmış, qıçları çılın-çılpaq qalmışdı.

– Bu nağıl mənim xoşuma gəlmir, – o dedi, – mən evimizə getmək istəyirəm.

– Düzdür, bəlkə biz getsək yaxşıdır, – Kəddi deyib döşəmədən qalxdı. – Yəqin, indi evdə bizi axtanırlar. – O, qapıya sarı getdi.

– Dayan, – Nensi dedi, – açma qapını. – O, cold qalxdı, Kəddini ötürüb qapıya çatanda dayandı. Nə qapını açdı, nə də cəftəni qaldırdı.

– Niyə açmırsan qapını? – Kəddi dedi.

– Gəlin lampanın başına yığışaq, – Nensi dedi. – Sizə maraqlı bir şey göstərəcəyəm. Hələ təzdir, hara gedirsiniz?

– Yox, biz getməliyik, – Kəddi dedi. – Maraqlı bir şey yoxdur.

O da, Nensi də lampaya sarı gəldilər.

– Gəlin gedək evə, – Ceyson dedi, – getməsəniz, hamısını anama deyəcəyəm.

– İstəyirsiniz başqa nağıl danışım sizə, – Nensi dedi.

O, lampanın lap yanında dayanmışdı. Kəddiyə baxırdı, amma gözləri burnunun üstündə çubuğu düz saxlamağa çalışan adamın gözlərinə oxşayırdı. O, Kəddini görmək üçün üzünə baxsa da, adama elə gəlirdi ki, üzüyuxarı, burnu üstündə saxlamağa çalışdığı çubuğa baxır.

– Mən nağıl istəmirəm, – Ceyson dedi. – Getməsək, ayağımı yerə döyəcəyəm.

– Bu, çox maraqlı nağıldır, – Nensi dedi, – bayaqkindən də yaxşıdır.

– Nədən danışır? – Kəddi soruşdu.

Nensi lampanın yanında durub, əlini onun üstünə qoymuşdu. Lampa işığında əli uzun qara ağaca oxşayırdı.

– Niyə əlini lampadan çəkmirsən, – Kəddi soruşdu, – yandırır?

Nensi lampa şüşəsinə yapışdırıldığı əlinə baxıb o saat əlini geri çəkdi. Kəddinin üzünə baxa-baxa qolunu aşağı saldı, yekə qara əli böyründə yellənə-yellənə qaldı. Bu əli onun bilinə elə bil sonradan iplə bağlamışdılar.

– Gəlin maraqlı bir şey fikirləşək, – Kəddi dedi.

– Mən evimizə getmək istəyirəm, – Ceyson dedi.

– Qarğıdalı qovuraq? – Nensi gah Kəddinin, gah Ceysonun, gah mənim, sonra yenə də Kəddinin üzünə baxdı. – Hə, necədir?

– Mən qarğıdalı istəmirəm, – Ceyson dedi. – Yenə konfet olsaydı, hə...

Nensi Ceysonun üzünə baxdı:

– Tavanı odun üstündə sən tutarsan, – onun uzun enli qara əli hələ də yellənə-yellənə qalmışdı.

– Yaxşı, – Ceyson razılaşdı. – Onda qalırım, çünki Kəddi onu tuta bilməz. Amma tavanı Kəddiyə versəniz, evimizə gedəcəm.

Nensi ocaq qaladı.

– Nənsiyə baxın, əlini odun içində saxlayıb, – Kəddi dedi. – Nə olub sənə, Nensi?

– Məndə qarğıdalı olmalıdır, – Nensi dedi, – az da olsa qalmalıdır.

O, tavanı çarpayının altından çıxardı, tavanın qulpu sınımışdı. Ceyson ağılamağa başladı:

– Deməli, biz qarğıdalı qovura bilməyəcəyik.

– Daha geddir, evə gedək, – Kəddi dedi. – Gedək, Kventin.

– Dayanın, – Nensi dedi, – dayanın, mən bu dəqiqə tavanın qulpunu yapışdıracağam. İstəyirsiniz, siz də gəlin kömək eləyin.

– Məncə, daha heç nə lazım deyil, – Kəddi dedi. – Onsuz da çox geddir.

– Kömək elə, Ceyson, kömək elə yapışdırın.

– Yox, eləmirəm, – Ceyson dedi. – Mən evimizi istəyirəm.

– Ssss, – Nensi içini çəkdi, – ssss. Bax, indi bunu elə düzəldəcəyəm ki, Ceyson onu əlində tutub qarğıdalı qovuracaq. – Bir az məfil qırığı tapıb tavanın qulpunu bərkətit.

– Yenə qırlacaq, – Kəddi dedi.

– Qırılmaz, – Nensi dedi, – bir baxın. Hə, indi gəlin qarğıdalını dənələyək.

Qarğıdalı da çarpayının altındaydı. Onu dənələyib tavaya tökdük. Nensi Ceysonun qolundan yapışıb tavanı odun üstünə uzatdı.

– Hani, çirtlənir ki, – Ceyson dedi, – yox, mən evə gedirəm.

– Bir az səbrin olsun, – Nensi dedi, – indi çirtlənəcək. Ay gülməli olacaq ha! O, ocağa yaxın oturmuşdu. Lampanın alovu o qədər gur idi ki, his eləməyə başlamışdı.

– Niyə işığı azaltmırsan? – Mən soruşdum.

– Eyb eləməz, – Nensi dedi, – sonra təmizləyəcəm. Bir az gözləyin, bu dəqiqə çirtlamağa başlayacaq.

– Məncə, başlamayacaq, – Kəddi dedi. – Vaxtdır, evə getməliyik. Onlar indi orda nigaran qalıblar.

– Hara gedirsiniz? – Nensi dedi. – İndi başlayır. Dilsə onlara deyəcək ki, mənim yanımdasınız. Gözünüzü açandan evinizdə qulluqçuluq eləmişəm, mənim yanımda olduğunuzda görə sizə heç nə deməzlər. Bir az gözləyin, bu dəqiqə başlayacaq.

Ceysonun gözüne tüstü dolduğundan ağılamağa başladı. Tava əlindən ocağa düşdü. Nensi əsgə götürüb onun üzünü silsə də, Ceyson kirmədi.

- Kiri, - Nensi dedi, - kiri.
- Amma o yenə kirmədi. Kəddi tavanı ocaqdan çıxardı.
- Hamısı yanıb, - Kəddi dedi. - Yenə qarğıdalı varındımı, Nensi?
- Bayaq hamısını tavaya tökdünüz? - Nensi soruşdu.
- Hə, - Kəddi dedi.

Nensi onun üzünü baxdı. Sonra tavanı götürüb ağzını açdı, içindəkiləri ələyinə töküüb, uzun qara əlləri ilə dənələri saf-çürük eləməyə başladı. Biz gözü-müzü ondan çəkmiydik.

- Aynısı yoxdur ki? - Kəddi soruşdu.

- Var, - Nensi dedi, - var. Budur e, hamısı yanmayıb ki. Bu dəqiqə yanmayanları seçim...

- Mən evə getmək istəyirəm, - Ceyson dedi. - Hamısını anama deyəcəm.
- Kiri görək, - Kəddi birdən pıçıldadı.

Hamımız nəfəsimizi çəkiş dişədik. Nensinin başı o dəqiqə geriya - cəftələnməmiş qapıya sarı döndü, gözləri isə lampa işığından qırmızı rəng aldı.

- Kimsə gəlir, - Kəddi həyəcanlandı.

Nensi ocağın başında oturub, uzun qara əllərini dizləri arasında ovuşdurmuşdursa təzədən inildəməyə başladı; birdən gözləri iri damcılarla doldu, ocaqdakı alovun işığı altında qırmızı şara oxşayan bu damcılar yanaqlarından süzülüb çənəsinə, ordan da aşağı düşdü.

- Nensi ağlamır, elə deyil? - Mən soruşdum.
- Yox, ağlamıram, - Nensi dedi, gözləri yumulu idi. - Mən ağlamıram.

Kimdir o?

- Bilmirəm, - Kəddi qapını açıb bayıra boylandı. - Biz getməliyik.

Budur, atam da gəldi.

- Hamısını deyəcəyəm, - Ceyson dedi. - Məni də siz gətirdiniz.

Nensinin gözlərindən hələ də yaş axırdı. Biza sarı döndü:

- Qulaq asın, siz də ona deyin. Deyin ki, burda oynamaq istəyirik. Deyin ki, səhərə kimi mən sizə yaxşı baxacağam. Deyin ki, mənə də sizinlə aparın, lap düşmədə yataram, mənə döşək-zad lazım deyil. Orda oynayarıq sizinlə. Keçən dəfəki kimi, yadınızdadır?

- Oynayıb eləmədik, - Ceyson dedi, - hələ üstəlik mənə də ağılatdın. Gözümə tüstü doldurdun. Hamısını atama deyəcəyəm.

V

Atam içəri girdi. Bizə baxdı. Nensi ayağa qalxmıdı.

- Deyin ona, - Nensi bizə yalvardı.
- Kəddi bizi məcbur elədi, - Ceyson dedi, mən gəlmək istəmirdim.

Atam ocağa yaxınlaşdı. Nensi başını qaldırıb onun üzünə baxdı.

- Reyçel xalagilə gedib orda qala bilməzsən? - Atam dedi.

Nensi onun üzünə baxırdı, əlləri hələ də dizlərinin arasındaydı.

- O buralarda yoxdur, - atam dedi, - olsaydı, gələndə görərdim. Hər yanda sakitlikdir.

- Xəndəkdədir, - Nensi dedi, - bilirəm, orda gizlənib gözləyir.

- Boş şeydir, - atam dedi. - Nədən bilirənsən ki, ordadır?

- Nişanəsinə görmüşəm, - Nensi dedi.

- Nə nişanə? - Atam soruşdu.

- Otağa girəndə masanın üstündə gördüm. Qanı hələ qurumamış bir parça donuz əti. Lampanın yanına qoymuşdular. O, buralardadır, bilirəm. Siz bu qapıdan çıxan kimi mənə o dünyaya göndərəcək.

- Hara göndərəcək, - Nensi dedi. - Kəddi soruşdu.

- Mən xəbərci deyiləm, - Ceyson dedi.

- Boş şeydir, - atam dedi.

- Ordadır, bayırda, - Nensi dedi. - Bu dəqiqə pəncərədən bizi pusur, sizin getməyinizi gözləyir. Siz gedən kimi...

- Boş şeydir, - atam dedi. - Dur qapını bağla, səni aparıb Reyçel xalagilə qoyaq.

- Bunun nə faydası? - Nensi dedi. O, daha atamın üzünə baxmırdı, əksinə, indi atam ona, onun heç cür sakitləşmək bilməyən uzun nəm əllərinə baxırdı. - Uzatmağın nə faydası?

- Bəs onda neyləyəcəksən? - Atam soruşdu.

- Bilmirəm, - Nensi dedi. - Neyləyə bilərəm ki? Uzaqbaşı bir az gecikdirmək olar, amma nə faydası? Görünür, bu, mənim əlümə yazılıb. Görünür, o da olacaq, başqa çəra yoxdur.

- Nə olacaq, Nensi? - Kəddi dedi, - Sənə nə olacaq?

- Heç nə, - atam dedi, - gedək, yatmaq vaxtıdır.

- Kəddi mənə məcbur elədi, - Ceyson dedi.

- Sən də Reyçel xalagilə get, qorxma, - atam Nensiyə dedi.

- Bunun nə faydası? - Nensi dedi. Qollarını dizlərinə dirəkləyib əlləri qıçların arasında ocağın başında oturmuşdu. - Hətta sizin mətbəxinizdə olsam da, hətta sizin uşaqların yataq otağında yatsam da, xəyri yoxdur, çünki səhə təzədən mənə burda qan içində...

- Kiri! - Atam onun sözünü kəsdi. - Qapını arxadan yaxşı-yaxşı bağla, işığı da keçir, gir yerinə.

- Mən qaranlıqdan qorxuram, - Nensi dedi, - istəmirəm o məni qaranlıqda...

- Deməli, bütün gecəni səhərəcən işığı yanılı qoyub beləcə oturacaqsan? - Atam dedi. Nensi yenidən inildəməyə başladı, ocağın yanında, əlləri qıçların arasında oturmuşdu.

- Eh, cəhənnəmə ki, özün bilərənsən, - atam dedi. - Gələn gedək, uşaqlar, yatmaq vaxtıdır.

- Siz gedən kimi mənim axırım gələcək. Bircə onu deyim ki, tabut üçün topladığım pulu mister Lavlediyə vermişəm...

Mister Lavlediyə həmişə üst-başı kirli gözən gödək-böyük siçorta agent idi, şənbə günləri səhər-səhər daxmaları, mətbəxləri bir-bir dolanıb hər zəncidən on beş sent pul yığırdı. Əvvəllər arvadı ilə bir mehmanxanada yaşayırdı. Bir gün arvadı intihar elədi. Gözünün ağı-qarası bircə qızı vardı, arvadı öləndən sonra

onu da götürüb harasa getdi. Bir-iki həftədən sonra geri qayıtdı. Biz onu hər şənbə günü zənci məhəlləsinə tələsən görərdik.

– Boş şeydir, heç nə olmaz, – atam dedi. – Allah qoysa, sabah tezdən mətbəxdə ilk salamladığım adam sən olacaqsan.

– Yox, çətin, – Nensi dedi. – Bir də ki, bu, Allahın işidir. Özü bilən məsləhətdir.

VI

Biz onu elə orda, ocaq başında qoyub evdən çıxdıq.

– Gəl qapını arxadan bağla, – atam ona dedi.

Ancaq o, yerində tərpənmədi. Heç dönüb bizə sarı baxmadı da, eləcə lampa ilə ocağın arasında dinnəzcə oturmışdu. Xeyli gedəndən sonra dönüb baxanda onu açıq qapıdan görmək olurdu.

– Axı nə olacaq, ata? – Keddı soruşdu.

– Heç nə! – Atam dedi.

Ceysonu boynuna mindirmişdi, ona görə də Ceyson indi hamımızdan həndür idi. Xəndəyə düşdük, mən dinnəzcə ətrafa göz gəzdirdim, amma ay işığında kölgələrimiz bir-birinə qarışdığından heç nəyi görmək mümkün deyildi.

– İsus burda gizləniib, o indi bizi görür? – Keddı soruşdu.

– O burda yoxdur, – atam dedi. – Çoxdan çıxıb gedib bu şəhərdən.

– Siz məni məcbur elədiniz, yoxsa mən gəlmək istəmərdim, – Ceyson yuxarıdan səsləndi. Üzü yuxarı baxanda adama elə gəlirdi ki, atamın iki başı var: biri kiçik, biri böyük.

Xəndəkdən çıxdıq. Hər dəfə dönüb baxdıqca hələ də Nensinin evini, onun açıq qapısını aydın görürdük, amma qapısı açıq evdə, ocaq başında tək-tənha oturmuş Nensinin özünü görmək daha mümkün deyildi, çünki o, gözləməkdən usanmışdı.

– Daha bezmişəm, – biz çıxanda belə dedi, – niyə mən zənci doğulmuşam, axı bunda mənim nə günahım?

Biz onu görməsək də, səsinə eşidə bilirdik, xəndəyi adlayandan sonra qulağımıza yenə onun iniltisi gəlirdi. Bu səs zümzüməyə oxşayırdı da, oxşamırdı da.

– Bəs indi paltarlarımızı kim yuyacaq, ata? – Mən soruşdum.

– Mən zənci deyiləm, – Ceyson yuxarıdan, atamın başının üstündən dedi.

– Ondan da püssən, – Keddı dedi. – Həm də xəbərcisən. İndi qabağımızdan bir şey sıçrasa, zəncidən də pis qorxarsan.

– Qorxmaram, – Ceyson dedi.

– Qorxundan çığırarsan, – Keddı dedi.

– Keddı, – atam hirsələndi.

– Çığırmaram, – Ceyson dedi.

– Kendeysi, – atam yenə hirsələndi.